

UNIOS BELSŐ POLITIKÁK FŐIGAZGATÓSÁGA
B. TEMATIKUS FŐOSZTÁLY: STRUKTURÁLIS ÉS KOHÉZIÓS
POLITIKÁK

KÖZLEKEDÉS ÉS IDEGENFORGALOM

AZ ÉSZAKI-TENGERI OSTORGARNÉLA
HALÁSZATA

ÖSSZEFOGLALÁS

A dokumentumot az Európai Parlament Halászati Bizottsága rendelte meg.

SZERZŐK

A.N.D. International (Dominique AVIAT, Cecile DIAMANTIS)
Johann Heinrich von Thünen-Institut (Thomas NEUDECKER, Jörg BERKENHAGEN, Milan MÜLLER)

FELELŐS TISZTVISELŐ

Jesús IBORRA MARTÍN
Strukturális és Kohéziós Politikai Tematikus Főosztály
Európai Parlament
e-mail: ipoldepb@europarl.europa.eu

SZERKESZTŐASSZISZTENS:

Virginija KELMELYTE

NYELVI VÁLTOZATOK

Eredeti: EN
Fordítások: DE, ES, FR, IT, PT
Összefoglalás: BG, CS, DA, DE, EL, EN, ES, ET, FI, FR, HU, IT, LT, LV, MT, NL, PL, PT, RO, SK, SL, SV.

A KIADÓ

Ha kapcsolatba kíván lépni a Tematikus Főosztállyal, vagy fel szeretne iratkozni a főosztály havi hírlevelére, kérjük, írjon a következő címre:
poldep-cohesion@europarl.europa.eu

A kézirat lezárva: 2011. február.
Brüsszel, © Európai Parlament, 2011.

A tanulmány az interneten az alábbi címen érhető el:
<http://www.europarl.europa.eu/studies>

FELELŐSSÉGI NYILATKOZAT

A dokumentumban kifejtett vélemények a szerző álláspontját tükrözik, amely nem feltétlenül azonos az Európai Parlament hivatalos álláspontjával.

A nem kereskedelmi célú másolás és fordítás megengedett, ha a forrást megjelölik, valamint a kiadót előzetesen tájékoztatják, és egy példányt részére megküldenek.

UNIOS BELSŐ POLITIKÁK FŐIGAZGATÓSÁGA
B. TEMATIKUS FŐOSZTÁLY: STRUKTURÁLIS ÉS KOHÉZIÓS
POLITIKÁK

KÖZLEKEDÉS ÉS IDEGENFORGALOM

AZ ÉSZAKI-TENGERI OSTORGARNÉLA
HALÁSZATA

ÖSSZEFOGLALÁS

Kivonat

A tanulmány célja, hogy világos képet nyújtson az Európai Parlament Halászati Bizottsága tagjai számára az északi-tengeri ostorgarnéla (*Crangon crangon*) halászatáról és piacáról Hollandiában, Németországban és Dániában.

A tanulmány tájékoztató dokumentumként szolgál. A tanulmány a termelési (a termelés gazdasági és társadalmi vonatkozásai, a flották nyereségessége, a környezeti hatások), valamint a forgalmazási (az ágazat megszervezése, a fontosabb nagykereskedők és feldolgozók szerepe, az ágazati árak és haszonrések) kérdésekkel foglalkozik, és bemutatja a közös piacszervezés alkalmazását az ostorgarnéla esetében.

ÖSSZEFOGLALÁS

Háttér

Az ostorgarnéla ágazata jelenleg legalább a következő négy ok miatt követel különleges figyelmet:

- az ágazat gazdasági és társadalmi jelentősége: az északi-tengeri ostorgarnéla termelés 95%-át képviselő három tagállamban (Hollandia, Németország, Dánia) a halászati ágazat fontos gazdasági és szociális jelentőséggel bír (több mint 500 halászahajó érintett); az ostorgarnéla halászatának messzire visszanyúló hagyománya van, és jelentős gazdasági értéket képvisel az országok halászati ágazatában; ezenfelül jelentős szerepet játszik az érintett régiók idegenforgalmában és identitásában;
- a társadalmi és ökológiai vita: a természetvédelmi szervezetek – többek között a WWF és az Északi-tengeri Alapítvány – halbeszerzési útmutatójukban környezetileg fenntarthatónak tekintették az ostorgarnéla északi-tengeri halászatát az állomány felméréseinek tekintetében, mivel véleményük szerint a faj nem fenyegetett, és viszonylag független a halászati erőkifejtéstől; az említett nem kormányzati szervezetek azonban aggódnak a mellékfogások (különösen a fiatal lepényhalak), továbbá a merevítőrudas vonóhálókkal a tengerfenéken okozott károk miatt;
- a közös halászati politika és a közös piacszervezés folyamatban lévő reformja: a halászati termékekre vonatkozó közös piacszervezés kínál bizonyos eszközöket (termelői szervezetek, ágazatközi szervezetek, intervenciók mechanizmusok, irányadó árak, kereskedelmi rendszer), amelyek közül egyeseket igénybe vettek az érintett szereplők; ezen eszközök közül némelyik kevésbé bizonyult hatékonynak, vagy azokat nem alkalmazták hatékonyan;
- a holland versenyhatóság (NMa) véleménye szerint az északi-tengeri garnélarákra vonatkozó halászati kvótákról és minimális árakról szóló megállapodások, valamint az új kereskedők kizárását célzó megállapodások nem tartoztak a közös piacszervezésről szóló rendelet hatálya alá, és megsértették az EK-Szerződés 81. cikkét, valamint a versenytörvény 6. szakaszát; az NMa bírságot szabott ki a termelői szervezetekre és a nagykereskedőkre a három tagállamban; az ügy még nem rendeződött véglegesen.

Cél

E tanulmány célja, hogy világos képet nyújtson az EP Halászati Bizottsága tagjai számára az északi-tengeri ostorgarnéla (*Crangon crangon*) halászatáról és piacáról Hollandiában, Németországban és Dániában.

A tanulmány a képviselőknek szóló tájékoztató dokumentum, amely két részre osztható.

Az első rész a halászatot mutatja be, különösen:

- az északi-tengeri ostorgarnéla termelésének országonkénti alakulását,
- az ágazat gazdasági és társadalmi jelentőségét az egyes országokban,
- az e területen tevékenykedő (és különösen a merevítőrudas vonóhálókkal halászó) flották gazdasági teljesítményét,
- a tengerfenéki merevítőrudas vonóhálóval folyó halászat környezeti hatását az Északi-tengeren,
- az ostorgarnélával kapcsolatos halászati gazdálkodást.

A második rész bemutatja a piacokat, valamint a közös piacszervezés alkalmazását az ostorgarnélára, beleértve:

- az árakat és az intervenciók intézkedéseket,
- az egyéb garnélarákfélékre (*Pandalus borealis*) vonatkozó vámtarifák autonóm felfüggesztésének lehetséges hatását,
- a termelői szervezeteket,
- a szabályok kiterjesztését,
- egy ágazatközi szervezet lehetséges létrehozatalát.

A második rész bemutatja továbbá az ágazat szervezését és az NMa által kezdeményezett eljárásokat. A tanulmány tájékoztatást nyújt továbbá az északi-tengeri ostorgarnéla halászatára vonatkozó, a Tengerészeti Biztonsági Bizottság által kiállított tanúsítvány helyzetéről és kilátásairól.

Ténymegállapítások

A három megvizsgált tagállam képviseli a teljes európai termelés 95%-át. A legnagyobb termelő a teljes uniós termelés 47%-át adó Hollandia, amelyet Németország (38%) és Dánia (9%) követ.

Hollandia rendelkezik a legnagyobb teljesítményű hajókkal, amelyek ráadásul többnyire megállás nélkül tevékenykednek, ezzel elérve a hajónként kirakodott legmagasabb átlagos mennyiséget (2010-ben 105 tonna). A legkorszerűbb hajóknak és a hatékony halászati rendszernek köszönhetően Dánia rendkívül hatékony flottával rendelkezik. A német flotta nagy részét kisebb és öregebb hajók alkotják, amelyek többnyire csak időszakosan, télen pedig csekély mértékben halásznak.

Az értékeket tekintve az ostorgarnéla a holland és német flották esetén a legfontosabb 5 faj között szerepel. A 12–24 méter hosszú merevítőrudas vonóhálóval folyó holland és német halászat csaknem teljes mértékben az ostorgarnélából származó bevételektől függ, míg a merevítőrudas vonóhálóval folyó dán halászat elsődlegesen szintén az ostorgarnélára irányul, azonban részben lepényhalra is halászik, és lehetősége van átállni a homoki angolnára.

A teljes parti szakaszon sorakozó holland és német hajók festői kikötői látványt nyújtanak, és ezzel fontos szerepet játszanak az idegenforgalomban.

A flotta jelenlegi felállása mellett (500 hajó) a garnélahalászat csak akkor lehet nyereséges, ha a garnéla első eladáskori ára meghaladja a 2,75 euró/kg-ot (feltéve, hogy a gázolaj ára 0,60 euró/kg). Egy 375 hajóra csökkent flotta esetén a nullszaldós helyzet a garnéla 2,31 euró/kg-os ára esetén állna elő.

A jelenlegi állomány igen nagy, és nem mutatja a túlhalászás jelét.

A Tengerészeti Biztonsági Bizottság tanúsítási eljárása keretében gazdálkodási terveket alakítottak ki a három tagállamban. E tervek még nem véglegesek, és azokat valószínűleg még módosítani fogják.

Az uniós piac több mint 80%-ban két holland vállalat, a HEIPLOEG és a KLAAS PUUL kezében van, amelyek évente mintegy 30 000 tonna ostorgarnélát vásárolnak fel. Az ostorgarnéla feldolgozása jövedelmező tevékenységnek tűnik a feldolgozók számára. Az ostorgarnéla 14 napos utat tesz meg Marokkóig, ahol megtisztítják. A tartósítószeres nagy mértékű használata (benzoesav, szorbinsav) biztosítja a termék hosszabb élettartamát.

A legfőbb fogyasztói piac az ostorgarnéla teljes uniós piacának több mint felét kitevő Belgium, amelyet Hollandia és Németország követ. A piac több mint 90%-át a megtisztított garnélarák alkotja. A nem tisztított garnélarák legfőbb piaca Franciaország, amelyet Belgium követ.

Következtetések

Az elmúlt hónapokban **egyértelműen romlott a helyzet az ostorgarnéla piacán.** Az árveréseken az alacsony halárak (nyelvhál, sima lepényhal, tőkehal, érdes lepényhal stb.) arra késztették a halászsokat, hogy hal helyett inkább garnélarákra halásszanak, ami az ostorgarnéla túltermeléséhez és alacsony árakhoz vezetett, különösen mert a garnélarák és a hal kifogására is engedéllyel rendelkező halászsok nagyobb fogási kapacitással rendelkeznek. A 2010-ben tett egyes fellépések (a feldolgozóüzemek blokádjai) megmutatták, hogy a halászsok aggódnak a feldolgozók hatalma miatt. A közös piacszervezési eszközökkel nem akadályozható meg a helyzet romlása, és a halászsoknak 2011 elején fizetett ár a **garnélarákra halászó legtöbb hajót veszteségessé** teszi.

A túltermelésnek negatív hatása van továbbá a végtermék minőségére is: a nagy mennyiségű ostorgarnélát előbb lefagyasztják, majd felolvasztják és összekeverik a friss garnélarákkal.

A **közös piacszervezés alkalmazásának nagyon csekély hatása** van az ostorgarnéla piacára.

Az árrendszer (irányadó ár, kivonási ár) nem akadályozta meg az árak meredek zuhanását 2010 végén és 2011 elején.

A kivonási eszközt igen csekély mértékben használták az ostorgarnéla halászatában érintett termelői szervezetek, és csaknem kizárólag a dán termelői szervezetek vették igénybe. 2009-ben a kivonások uniós szinten a kirakodások 0,66%-át tették ki.

A hidegvízi fűrészes garnélára vonatkozó autonóm közösségi vámkontingens (20 000 tonna/év 0%-nál) megnyitásáról és kezeléséről szóló rendeletek nincsenek hatással az ostorgarnéla ágazatra, mivel a *pandalus* és a *crangon* piaci szegmensei meglehetősen függetlenek.

Az ostorgarnélára halászó halászok szervezettségi szintje meglehetősen magas (uniós szinten 88%), azonban ez eltérő az egyes termelői szervezetek között (Németországban és Hollandiában egyaránt), és az NMa-tól való félelem jelentősen korlátozza a termelői szervezetek fellépését.

A kiskereskedelmi szakaszban a kis egységekbe csomagolt ostorgarnéla ára eléri azt a szintet, amely biztosítja a **feldolgozók és a kiskereskedők nyereségességét**. A fontosabb feldolgozók számára az ostorgarnéla teszi ki teljes tevékenységük 25–30%-át, míg a fennmaradó rész főként trópusi garnélarákból áll, de az ostorgarnéla nyújtja számukra a nagyobb árréslehetőségeket.

Az **ostorgarnéla-állomány állapota továbbra is megfelelő**, és ezt azon nem kormányzati szervezetek is elismerték, amelyek leginkább a mellékfogásokat és a tengerfeneket károsító halászati technikákat kifogásolják. Az elmúlt év fogási szintje (kb. 35 000 tonna) nem veszélyezteti az állományt.

A halászszervezetek véleménye szerint a Tengerészeti Biztonsági Bizottság tanúsítványai, valamint a teljes kifogható mennyiségen alapuló rendszer és a kvótarendszer jelentik a fő megoldást arra, hogy kikerüljenek a gazdasági válságból.

Jelenleg gazdálkodási tervek készítése van folyamatban a három vizsgált tagállamban, azonban mivel valamennyi halásznak, vagy legalábbis többségüknek hasonló rendszerben kellene tevékenykedniük, az árukat semmi sem különbözteti meg a piacon, ezért kétséges a címkéhez kapcsolható áremelkedés. A címkének azonban biztosítania kellene a piachoz való hosszú távú hozzáférést, mivel a fontosabb kiskereskedők azt tervezik, hogy rövid, illetve középtávon kivonják a piacról a Tengerészeti Biztonsági Bizottság címkéjét nem viselő haltermékeket. Hollandiában a garnélarákokra kiadott minisztériumi engedély meghosszabbítását ahhoz kötik majd, hogy az érintett rendelkezzen a Tengerészeti Biztonsági Bizottság tanúsítványával.

Egy 25%-kal csökkentett flottával sem okozhat gondot kifogni ugyanazt a garnélarák mennyiséget.

Ajánlások

Az **ostorgarnéla visszadobásának szintje** különböző módszerekkel **csökkenthető**:

- A hálószemek méretének hozzáigazítása az ostorgarnéla kereskedelmi méretéhez, így annak a jogszerűen elfogadott 16 mm-nél szélesebbnek, lehetőleg 22 és 24 mm közötti nagyságúnak kell lennie.
- A hagyományos rombusz alakú hálószemek négyzet alakú hálószemekkel való felváltása a zsákvégben.
A négyzet alakú szemek csökkentik a kisebb, kerek formájú halak mellékfogását (gébfélék, tőkehalfélék, viaszlazac stb.) és segíthetnek a rombusz alakú hálókban fennakadó kisebb nyelvhalak számának csökkentésében.
- Az esetek többségében tölcserháló használata (kisebb eltérésekkel vagy kivétel nélkül).
- Javítható a visszadobott halak túlélési aránya.
- A sekély vizek elkerülése (például 0 – 3 méter).
- A halászati erőfelfejtés csökkentése júniustól augusztusig.

El kell mélyíteni a teljes kifogható mennyiség kérdését, amely a halászok és termelői szervezetek közötti vita tárgya. Javasoljuk különösen a szociális és gazdasági következmények részletes tanulmányozását.

Az ágazat gazdasági nehézségei a halászoknak kifizetett árak mértékéhez – amelyek az elmúlt időszakban nem teszik lehetővé a garnélarák halászatának jövedelmezőségét –, valamint a flották méretéhez kapcsolódnak, amelyet viszont túl nagyoknak tartanak, különösen Hollandiában, ahol a legtöbb halászati területen meg kell felelni a Natura 2000 elveknek. A **flotta 25%-os csökkentésével** 43 eurocenttel lenne alacsonyabb a halászok nyereségességi szintjének eléréséhez szükséges első eladáskori ár.

Továbbra is van mit javítani a kifogott **garnélarák minőségén** (a fedélzeti higiénia, a főzési idő optimalizálása, ételminőségű kenőanyagok használata stb.), és a vezető feldolgozó a minőséghez kötődő kifizetésbe kezdett (kiváló minőség esetén kilónkénti 0,50 euró prémiummal). A jobb árak biztosításának megfelelő útja lehetne a **halászokra vonatkozó egyszerű magatartási kódexek** kialakítása.

2011 során vagy 2012 elején **be kell fejezni a Tengerészeti Biztonsági Bizottság folyamatban lévő tanúsítási eljárásait,** és biztosítani kell az ágazat továbbfelhasználói szinten elhelyezkedő szereplőinek helyzetét.